

# DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség: Deák Ferenc-u. 2. Telefon 13-33. Kiadóhivatal, bűncselekmények és jegyiroda: Dugonics-tér 11. Telefon 306. Nyomda: Petőfi Sándor-sugárút 1. szám. Telefonszám 16 34.

Szeged, 1925 július 2, CSÜTÖRTÖK

Előfizetési árak: Egy hónapra helyben 40.000 kor., Budapestre és vidékre 45.000 kor. Egyes szám ára hétköznap 2000 kor., vasár- és ünnepnap 3000 korona. I. évfolyam, 37. szám.

## Ütés, öklöl és erőszak.

Ütés, öklöl és erőszak nélkül nincs élet! Ezt a mondatot nem duhaj kéccsmai verekedés előtt kurjantotta el egy beszegett alsóvárosi suhanc, aki legfőbb négy elemét végzett s akinek minden kultúrkapcsolata abból áll, hogy vasárnaponként elmegy táncolni, inni, eszeleg — biciklizni. A társas állami élei számára alapítvány gyanánt olyan ember süvítette ezt a mondatot a levegőbe, aki hírlapírónak, sőt írónak nevezi magát, aki hivatottságot érez magában mások irányítására s akinek irányító munkásságát, akármilyen kis körre terjed is ki, túli és elnézi a kormányhatalom.

Nehogy félreértsünk. Természetesen a legszélesebbkörű szólásszabadságnak vagyunk a hívei, amelyet biztosítandónak tartunk mindenki, tehát a jobboldali politikusok, sőt a jobboldali demagógok számára is. A szabadság azonban nem egyértelmű azzal, hogy ne mindenki legyen kénytelen viselni a következményét annak, amit ír, vagy mond. Kádár urakat, ma még, úgy látszik, fel nem derítette az okok miatt, elmulasztja a kormányhatalom érdemük szerinti kezelni. Innen van, hogy hangjuk ugyasólván semmivel sem távolodott el a propagandának attól a stílusától, amelyet követlenül a kommunizmus bukása után Haller István és vezérek honosított meg. Értjük, ha ennek a hangnak a használatára szabadságuk volt ezeknek az uraknak olyan időkben, amikor Héjjas Iván volt a titkos nemzeti ideál. De mért nem követi ma sem nyomon bűnvádi eljárás minden ilyen felszólalásukat? Mért van lehetőségük a fajtávédeknek a szólásszabadsággal való visszaélésre, mikor liberális és demokráta politikusok állandóan korlátoznak szólásszabadságukban?

Nem vagyunk hivatottak, meg képtelenek is vagyunk rá, hogy fiderítsük a politikai színjáték bármely szembeálló titkát. Ahogy mondani szokták, majd elvégzi a történelem. Ami ugyan sovány vigasz, mert ettől nem lesz olcsóbb se a kenyér, se a ruha, se a fa és továbbra is tudatlanságban marad ez a nemzedék afelől, hogy mért kell a társadalmi békességre mint olyan igéretföldjére sóvárogni, amelyre rá nem teheti a lábát. Mégis rá kellett mutatnunk arra, hogy Kádár Lehelék igazatában ma már nem az igazság ténye, hanem az a negatívum a fontos, hogy az igazságot legalább is nem minden esetben követi az ügyész vádemelés. Pedig a társadalmi rendnek ezeket a konok ellenségeit csak azzal lehetne észreleltetni, ha a bíróság kezére adná őket mindannyiszor, valahányszor az öklöt és az erőszakot, a tartós anarchiának alappillérei, hirdetik evangélium gyanánt.

Az érem másik oldala már sokkal vigasztalóbban mutat. Az ellenforradalmat mindössze 7—8 hónap választotta el a háborútól. A lelkek akkori elernyedtsége, a gondolkodásnak a harc-térről hozott mélye mellett természetesen lapsra és hővére talált az ütés és erőszak igéje. A viszonylagos civilizációban eltöltött hét év kezd az azonban visszatérni a lelkeket a kultúra alapformáihoz, amelyek ugyan a háború előtt is még csak kialakulóban voltak, de amelyek a fejlettség akkori, vagy mostani állapota mellett is legkevésbé tűrik meg épp az erőszakot és öklöl. A tömegek felszabadultak a gyűlölködés politikájának hipnózis alól. Ma már legfőbb hallgatják meg Kádárakat s ennyien sincsenek, akik hallgatnak rájuk. Hangjuk többé nem kelti az oroszán üvöltésének félméletes hatását. Igazgatói kísérleteik megelőzése csak ezért lenne

szükséges, mert minek tűrni továbbra is azt a látszatot, hogy ebben az országban a kultúrátlanságot, az anarchiát, a gyűlölködés szellemének állandó asszertélelményes oroszánok

hadakoznak, mikor az egész olyan ismert ellenőrzés természetű élőlények származás erőlködés, akik oroszán-törbe buznak azért, hogy megijedjenek tőlük és féljék őket.

## A klotürt alkalmazák a választójogi „emigrációs” 62. szakasszal szemben is.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) A nemzetgyűlés ma tárgyalta az az „emigrációs” 62. szakaszt, de befejezésig nem jutottak el. A holnapi napon folytatni fogják a szakasz tárgyalását, de olyan hírek hallatszanak, hogy az emigrációs szakaszt nem várt módon fogják letárgyalni. Értesítésünk szerint ugyanis Halász Móric azt az indítványt fogja tenni, hogy a klotürt-szakaszt alapján fejezzék be. Informátorunk szerint Halász már közölte is a miniszterelnök helyettesével, hogy ezt az indítványt be fogja nyújtani. Az egységes párt tehát holnap újból alkalmazni fogja a klotürt, még pedig a kormány tudtával.

## A kigazdák külön pártot alakítanak, de továbbra is támogatják Bethlent.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Az egységes párt kigazda csoportjában újból nagy elégedetlenség mutatkozik. A kigazdák ugyanis nincsenek megelégedve azzal, hogy közülük csak Neubauer Ferencet nevezzék ki államtitkárnak, hanem a népjóléti és a belügyminisztériumban is óhajtottak és várják egy-egy államtitkári kinevezést. Az elégedetlenségük egy másik oka az, hogy ők ragaszkodtak ahhoz, hogy azokban a helyeken, ahol nyílt szavazás lesz, kötelezzék a választókat arra, hogy mindannyian lezavazzon. Ezen álláspontjukat a javaslat tárgyalása folyamán sem adták fel és nagyon fájlalták, hogy az egységes párt mégsem szavazott a „kötelezhetőség” mellett, miáltal a kigazda csoport kudarcot vallott. Több ízben volt már igen ellenszenves a

a hangulat a kigazda-csoportban a kormány ellen, de most ismét nagyon hevesen mutatkozik az elégedetlenség. Eddig a saját gyűléseiken uralkodó hangulatnak nem voltak konkrét következményei, most azonban a harcig utolsó azt írja, hogy a kigazdák kiválnak az egységes pártból és Gadi Gaszton elnöke alatt önálló pártot fognak alakítani, de azért ellenzékbe nem mennek. Egyes hírek szerint ez a pártalakítás csaknem befejezett dolog, csak még azt várják, hogy Bethlen felgyűljön, mert végleges lépéstől előtti még vele is tárgyalni akarnak. Értesítésünk szerint az esetben, ha a pártalakítás tényleg megtörténik, a kigazdák azért továbbra is támogatni fogják Bethlent.

### A budapesti főpolgármester-választás.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Munkatársunknak ma alkalma volt beszélgetni Vass József helyettes miniszterelnökkel, aki a főpolgármester-választás ügyében kijelentette, hogy nem igaz az, hogy ebben az ügyben tárgyalások voltak, vagy hogy a kormányzatnak ilyen tárgyu jelentés ment volna. Tény az, hogy erről az ügyről holnap fogunk tárgyalni.

Más forrásból viszont úgy értesültünk, hogy befejezett dolognak tekintendő az, hogy a főpolgármesteri helyre elsősorban Ripka Ferencet fogják jelölni, míg Huszár Jelőt végleg elvetették. Informátorunk szerint a Ripka és a Wolff-párt között közeledés történt olyan irányban, hogyha Wolffék

elfogadják Ripkát, akkor Sipőcz is megmarad polgármesternek. Egyébként a tárgyalások csütörtökön megindulnak és legkésőbb a pénteki minisztertanács azokat be is fejezi és a tárgyalásokról jelentést tesz a kormányzatnak.

Nagy Vince mandátumának bírálat.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) A nemzetgyűlés bírói bizottsága holnap tárgyalja Nagy Vince mandátumának ügyét. Holnapután kerül a sor Bárdny Sándor nagyatádi mandátumának tárgyalására. Az egész ellenzék a bírálbizottság ezen két ülése elé igen érdeklődéssel néz.

## A rifkabilok a francia harcvonalat áttörték.

Fez, július 1. A harcvonal egyes pontjain továbbra is folyik a rifkabilok egyes osztagainak behatolása. Az ellenség élénk támadó tevékenységet fejt ki a francia középen és a keleti szakaszokban.

## A takarékosági bizottság az egyetemek fenntartása mellett foglalt állást.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Néhány hét előtt országos körjáratot keltett az a vélekedés, miszerint az, hogy a takarékosági bizottság két vidéki egyetemet, a szegedi és a pécsi B-listára helyezze. A kultuszminiszter akkor úgy nyilatkozott, hogy az egyetemek megszüntetésének hőharmukára semmi körülmények között sem vállalkozik. Azóta a kérdés lebegett a napirendről, nem igen esett szó róla a nyilvánosság előtt, míg végre most a takarékosági bizottság meghozta döntését, amely minden tekintetben megnyugtathatja azokat, kik az egyetemek megszüntetése ellen foglaltak állást.

A félhivatalos jelentés szerint az országos takarékosági bizottság június 27-én tartott ülésén újból foglalt

között az egyetemek kérdésével. Elismerték méltányolta azokat az érveket, amelyeket a bizottsági tagok többsége felhozott az egyetemek fenntartása érdekében. A bizottság többsége tekintettel arra, hogy az egyetemek már működnek, azoknak megszüntetése érzékeny sértene számos kulturális és számos tudományos kapcsolatot érintene. Hosszu és beható vita után a négy egyetem változatlanul való fenntartása mellett foglalt állást. Az ülésen ugyanis az a többségi vélemény alakult ki, hogy a közgazdasági helyzet és az állam gazdasági viszonyainak jobb reményre jogosító kedvező alakulása, idővel föltétlenül megteremtí az a lehetőséget, amely biztosítja az egyetemek régi színvonalának megtartását.

Márki Sándor  
1853—1925.

Özinte megilletődéssel vesszük és jelentjük a hírt dr. Márki Sándor haláláról, amely távoli e várostól, hová isten élete utolsó éveinek kényerét letele, gyermekei és unokái karjai közt borította fekete leplet a nagy magyar történetíróra. Elmulása egy hosszú betegségéből való lábadozás után ha nem meglepően is, mégis fájdalmas váratlansággal jött s nemcsak a szegedi egyetemet borítja gyászba, amelynek országra világító fényesége volt, hanem a tudományos körökön túl is a suvós vezetékes érzését ébreszt mindenkiben, aki szeretet lapozni e boldogtalan ország történetében, amelynek sok nagy historikusa volt, de azok között talán egy se olyan, akiben olyan szerencsésen egyesült volna a tudós a költővel, mint Márki Sándorban.

A Bach-korszak kezdetén született, amikor még a mártírok véreinek párja ködött sötét földjén, a békesi rónán és amikor lelket visszaváradja teremőjének, a től töl nubes Hungaria lumen ademit. A két zordon korszak közt, amely bölcsőjét ringatta és koporsóját megáccrolja, csodálatosan harmonikus pályája a csillagokra ivellik s elkápráztatja a szemlélőt nem annyira külső sikereivel, mint inkább egy kincses élet pártatlan termékenységevel és termékenyítő erejével. Mert ha mindent elért is, amit a mostoha magyar földön egy igazi tudós elérhet, aki nem az üres kalász göggyével jár embertársai között, igazi dicsősége mégis az a száz kötetet megközelítő könyvtár és az az ezret meghaladó cikk, amely nevét viselő fél századon át és amelyek nehánya nevét meg fogja őrizni mindaddig, míg fajnunknak történelme lesz. Minden sor írásának magyar volt a témája és magyar volt a lelke és nem volt magyar történetíró, aki annyi pozitív történeti tudást annyi írói készséggel tudott volna a legzélesebb rétegek közkincsévé tenni. Mindig szuverén ura volt tárgyának, de a tudós mindig meg tudott szólalni az író hangján, ha célja azt kívánta s mivel célja az volt, hogy nemzetének tanító mestere legyen, a tudós sokszor átengedte a szót a közvetlen, a meghatott, a megihletett poétának és a festőnek, akinek szavai pompázó színek és lendületes vonalak. Márki Sándor, noha objektívítására soha elfogulóság árnyat nem vetett, a magyar történelem legnagyobb lírikusa volt, aki ugyanakkor, mikor a legteljesebb fölkesztültséggel vágott új utakat a magyar történetírásban, irásművészetével nagyobb tömegeket tudott megéledíteni a történetirodalomnak, mint bármelyik kortársa s talán ebben áll legnagyobb érdeme.

Amilyen nagy volt tudósának és stílistának, olyan kivételes volt embernek, tisztá lelki és tisztá életi, jószágos és kedves, szerény és előkelő, aki gyűlöletet se nem hirdetett, se nem ismert, még a gyűlölködés legkeserűbb éveiben sem. A gyászolók nagy tömegében, akik ravatalát lehajtott fejjel körülállják, ott vannak a magyar történelem legdicsőségesebb alakjai: Hol-tós Mátyás király, akiről nagy díszmüvet írt, amelyet nem vehetett el tőlünk az oláh, mint Fadruusz remekét; ott van a fejedelem, ahinek három hiteles életrajza az evangélium erejével hővetteli vissza a cseh rablótól a kassai kriptát; és ott van komor árnya Dózsa Györgynek is, a kuruckirálynak, akinek Márki Sándor szolgálatot először igazságot a magyar történelemben, még fiatal történetíró korában. Ő egy ember volt már Márki Sándor, mikor sajtó alá rendezte e könyv második kiadását, amely megalapozta